

Fridom

Nr. 11

LANDSUTGAVE

1. årg.

Rett kan aldri døy

Råe, grove røverhender
krenkjer lev og retten vender,
held vårt folk i mordargrep.
Alle unge, friske tankar,
alt som veks og vårvarmt bankar,
alt av godt dei högg og drep.

Ja dei vil, men kan'kje greia,
anna ånd skal ætla leia,
styra livsens gang og straum.
Mordarhand kan inkje skapa,
berre öyda, og må tapa,-
högre hand held slikt i taum.

Etter tunge, mørke dagar
det til fridomstid seg lagar,
då på nytt vi rår vår gard.
Over röys og myrdings grefter
veks eit folk med manndomskrefter
og med vilje fast og hard.

Dömt er heile vondskapsverket
trass i hjelp frå svikarherket.
Aldri, aldri ryggen böy.
Dei kan rana, dei kan drepa,
skuldlaust folk til fengsel slepa,-
endå aldri rett kan døy.

SKUDDENE SOM FALT

Skuddene som falt onsdag 10 september, har ikke bare vakt sorg og forbitrelse her hjemme. Langt utover landets grenser har folk reagert, og regjeringen vår har mottatt en rekke henvendelser som uttrykker den dypeste medfølelse og harme over de to mordene. Amerikanske, svenske og finske aviser omtaler begivenhetene meget bredt.

Vi har nu fått den redselsfulle situasjon Oslos befolkning var oppe i litt mer på avstand, og derfor kan vi idag lettere bedømme det hele. La oss da med en gang være klar over to ting: Undtagelsestilstanden var mot alle folkerettslige prinsipper. Tyskerne har ikke opnådd alle de ting som de ønsket.

Da tyskerne erklærte sin såkalte undtagelsestilstand, brukte de melkestreiken som angivelig årsak. Vi sitter idag med sikre beviser for at de tyske voldsherrer utmerket godt visste at det var på bristepunktet med arbeider-

nes tålmodighet. De var blitt fra-rådet melkerasjonering og tilrådet å bedre lønns- og ernæringsforholdene for arbeiderne. Likevel lar myndighetene den situasjon opstå at melken til de norske arbeidere ved Akers Mek. uteblir, mens de tyske arbeidere der får sin vanlige melkeflaske. At arbeiderne da streiket er ganske rimelig. Men det var de tyske voldsherrer som provoserte arbeiderne til å streika. Melkestreiken var en ren spontanreaksjon fra arbeidernes side.

Efter at tyskerne selv hadde frembrakt streiken, brukte de den som et dørlig påskudd til å innføre undtagelsestilstanden. Dette ble kun gjort for å få oppfylt en rekke ønsker som var blitt meget viktige for tyskerne.

Först var det en rekke mennesker som de ville uskadeliggjøre. De tyske tyranner myrdet Hansteen som hele tiden hadde arbeidet for å få bilagt streiken. De myrdet Vickström som slett ikke hadde streiket. Videre ble en hel del

av tillitsmennene idømt tukthus. Men nye menn vil fylle rekkene og fortsette kampen.

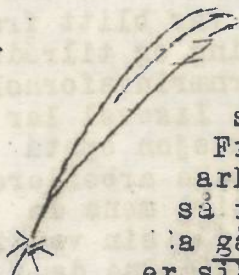
De tyske myndigheter ønsket også å få visse organisasjoner og institusjoner på sine hender. Arbeidsgiverforeningen og Landsorganisasjonen har fått nazistiske kommissærer. Men i realiteten har tyskerne heller ikke her oppnådd noen ting. Arbeidsgiverne og arbeiderne vil ikke la sig diktere av forredere.

Endelig har tyskerne fått Universitetet på sine hender. Rektor Seip er avsatt og arrestert. Kst. Skancke har overtatt. Men professorer og studenter blir konge og forfatning tro.

.....

Undtagelsestilstandens redsler er forbi for denne gangen og folk puster lettet ut. Imidlertid er den situasjonen som vi har idag langt alvorligere enn de fleste aner.

De to forordninger som vi fikk 17 sept. har medført at vi nu lever under en slags permanent kamouflert undtagelsestilstand. Den tyske politirett har fått et meget utstrakt kompetanseområde. Ethvert forhold som angår arbeidslivet kan bli pådømt her. Og med det kjønnskap som vi idag har til tysk rettsvesen vet vi hvad det vil si.

Vi hører at enkelte lesere hamstrer aviser. Det er unødvendig. Fridom blir betryggende arkivert. Leserene skal så fort som mulig la avisene gå videre til en som er sikker. ---- Og så var det en ting til. Vi må atter innskjerpe forsiktigheten. Gjetninger, slarv og løst snak skader oss alle. TI STILLE!

Utenlandsnytt

New York Times inneholder 18. sept. en artikkel om forholdene i Italia. Artikkelen er bygget på intervjuer med amerikanere som er vendt tilbake fra Italia etter flere års opphold der. --- Vi gjengir noen utdrag:

Musolini er en syk og nedbrutt mann som lever i halv tilbaketrukkethet under opsyn av Gestapo. Han

har truffet foranstaltninger for å fly til Argentina når tiden er inne. Marskalk Graziani ligger døende av strupekreft. Den tidligere øverstkommanderende Badoglio er arrestert. En amerikaner uttalte at det italienske folk åpent tilstår at det heller vil bli en britisk koloni enn en tysk. Det er så mange tyske tropper i landet at et opprør vil slås ned meget fort.

Tyskerne tømmer landet systematisk for arbeidskraft og livsmidler. Brod bakes av poteter og dårlig mel. Makaroni er strengt rasjonert. Ris og olivenolje sendes til Tyskland. Vinen er 500% dyrere enn ifjor. Kjøtt har ikke forekommet på tre måneder og kaffe koster 100 kr. kiloet hvis det er å opdrive. ----

General Papagos som var øverstbefalende for de greske styrker under krigen, er blitt befrikket fra sitt fangenskap av greske patrioter.

Etter mørkets frembrudd våger tyske soldater ikke vise seg enkeltevis i Belgrads gater.

I en del av Kroatia var det i løpet av en uke 59 dødsannonser over kroatisk quislinger ifølge svenske aviser.

24 belgiske godsvogner ble satt ut av funksjon i løpet av de to første ukene i august. Det var belgiske patrioter som hadde fylt sand i lagerene.

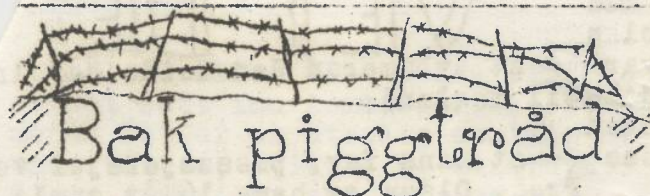
I nærheten av Le Havre ble et tog med tyske soldater sprengt i luften. Ingen overlevde katastrofen.

Ved Epinay-sur-Seine nær Paris ble for en tid siden 60 godsvogner avsporet. Skinnene var fjernet.

Fra interneringen ved Dakar er fem norske offiserer forsvunnet med en 9000 tons tankbåt. De er nå kommet vel frem til London til tross for iherdig tysk forfølgelse.

Fra tyske fangeleire i Frankrike har det lyktes 183 franske offiserer å undslippe. Samtlige er kommet til London.

Den bulgarske generalstabssjef og 24 høyere offiserer er arrestert.

Fra
ORGANISASJON
ARBEIDSPASS

Norske frihetselskere sperres idag inne bak murene. Disse fengslene hvor vi idag finner våre beste menn, har fått et vel kjent navn. Grini, Möllergaten 19, Akebergveien Ulven og Tromøya nevnes med ærbødighet blandt folk.

Vi har innehtet en del opplysninger om forholdene på Grini.

Grini er et moderne anlegg som var bygget til kvinnefengsel. Men med det økede behov på fengselsplass som opstod da tyskerne kom hit til landet, måtte det gjøre tjeneste som konsentrasjonsleir.

Fangene på Grini er fordelt på fire avdelinger: A-1, A-2, C og fjerde etasje. I denne siste delen av tukthusfangene som ble dømt for standretten og norske jøder. I de andre avdelingene sitter vanlige politiske fanger.

Maten var oprinnelig meget knapp. Seks brødkiver fordelt på frokost og aftens. Middagsmaten besto nærmest av en slags kålsuppe. Det sies at man har kunnet påvise kjøttstikker i suppen. --- Nu har imidlertid Røde Kors fått slippe mat. Det er blitt mere og bedre mat.

Dagen går med arbeide. --- Polimenn som handler slik. Slik opptrer folk hvis nerver er ødelagt fordi ser nederlaget truende foran seg. og tyttelærblader som blir til teerstatning. Direktør Harald Grieg arbeider i haven. Redaktør Gunnar Larsen og Johan Borgon (Mumle Gåsegg) fra Dagbladet holder på med et større planeringsarbeide. Forfatter en Arnulf Överland arbeider på et kulturbeite. ---

De fangene som sitter i fjerde etasje er utsatt for en redselsfull behandling. Tukthusfangene sitter i lukket celle. Til alle døgnets tider jages de op og drives ut til hard straffeeksersis. Hvis en mann stuper av utmattelse får han bare en tysk støvelhel i ansiktet eller hvor det kan falle seg. Under "vilde kommandorop og ubeherskede" brøl drives de ulykkelige menneskene frem og tilbake på plassen i lange tidor.

Fangene på Möllergaten 19 må legge ned den silden de spiser selv. De er nu blitt rene eksperter.

De uhyggelige standrettsdommer under seks dagers undtagelsestilstand i Stor-Oslo har skaket sinne og veldig opp og de har vakt avsky og harme over hele den siviliserte verden. Fra alle frie land er det strømmet inn avskyresolusjoner og harmdirrende protester mot den barbariske justis de nazistiske maktavere har praktisert overfor et folk de har hørtatt og røvet. De vilkårlige og strenge dommer viser at det er desperate folk som er ute. Det har mislykkes totalt det forsøk som er gjort på å lokke og skremme det norske folk over til nazismen. Og når det ikke er gått med det gode, kjører de opp med middelalderbrytelse er at de føler og handler som gode nordmenn og som tappert holder stand til vern om hjem og familie og gode arbeidskår, kastes i fengsel for livstid eller stilles opp mot muren. Det er ikke sterke folk hvis nerver er ødelagt fordi ser nederlaget truende foran seg.

De viktigste hendinger i forbindelse med undtagelsestilstanden vil være kjent fra London Radio.

Landsorganisasjonen og alle fagforbundene er oppnørt å eksistere som frie organisasjoner. Overalt er det innsatt NS-menn som ledere. Formuen er selvsagt beslørt Arbeidsgiverforeningen har fått den samme skjebne. Ilikeså Håndverkerforbundet og endel andre. Alle organisasjoner er nå ensrettet etter nazistisk mønster.

Alle medlemmer av sekretariatet i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er arrestert. Deres skjebne som er dømt ved standrett kjønner vi. De fleste av forbundsmennene er arrestert og sitter nå i konsentrasjonsleir på Grini

I forbindelse med streikebevegelsen på arbeidsplassene i Oslo, ble det forctatt snesevis av arrestasjoner.

I de aller fleste fagforbund er det satt inn kommissariske formenn. Det er en utrolig samling av undermålere, svikere og mindreverdige individer som slippes til som ledere i fagorganisasjonen.

Eksempelvis nevner vi Arthur Asch Stephensen i Hotel- og Restaurant og Borgar Hauger i Tekstilarbeider forbundet. Om disse to er det å si at Stephensen er underslagor og Hauger dyremishandler. Drukkenbolt Stephensen var i sin tid annonsekvisitör i Hotell- og Restaurant. Han fikk sparken på grund av sine tvilsomme transaksjoner. Borgar

Hauger het tidligere Johansen. Han er identisk med dyremishandleren fra Nittedal. Det var han som hadde den kjedelige uvanen å bryte av kühaler. Dette forholdet ble han idømt fengselsstraff. Nu er Hauger (tidligere Johansen) altså blitt formann i Tekstil. --- I Oslo og Akershus faglige samorganisasjon har de fått en ny sekretær som heter Frank Johnsen. Han er et arbeidssky individ som i flere år har vært utsatt på landet av Oslo kommune. Videre er han erklært for psykopat av legene.

Arbeidernes Landsbank har også fått merke den nye tid. Det gamle styre er avsatt og nytt styre er satt inn. I det nye styre sitter: Håkon Meyer, Odd Fossum, Erling Olsen, Aksel Schulz og Leif Bjerke. Birger Aamodt ble bare første varamann. ---

Innenriksdepartementet arbeider fortiden med den avsluttende forberedelse til innkallelse av norsk arbeidskraft, som skal arbeide bak de tyske stillinger i Russland. "Arbeidstjeneste" har de kalt denne formen for mobilisering. Hvor omfattende denne innkallelsen skal bli vet vi ennå ikke.

Fagbevegelsen er overtatt av nazistiske loiesvenner. Våre ledere er sperret inne. Norsk fagbevegelse er ikke mere. --- Men en gang vil en fri norsk fagbevegelse atter opstå. Intil da skal vi bevare absolutt ro og optre med kald berøring.

Vi må ikke la nazistene få lov til å provosere oss til å begå overilede handlinger.

Militær oversikt

Langst i nord har tyskerne satt i gang en ny offensiv. Foreløbig ser det ikke ut til at den skal føre til nevneverdige resultater. Murmansk og Fiskerhalvøya er fremdeles på russiske hender. Lenger syd har de tyske tropper nådd fram til Leningrad, men foreløbig har de ikke sett annet av byen enn dens forsvarslinjer og sine kammeraters lik. Det oppgis 200,000 falne tyskere i Leningrad avsnittet. De russere som står i Leningrad, kvinner som menn, forsvarer sin by og sitt land med utrolig seighet og fanatisk dødsfakt. Det er mulig at tyskerne greier ta byen i løpet av de nærmeste to-tre uker kanskje mindre. Men det vil koste en uendelig strøm av tysk blod. --- Det kan også ta lenger tid. --- Allerede den 2. august fikk korrespondentene ordre om å telegrafere: Leningrad står overfor sitt umiddelbare fall. Byens erobring dreier seg kun om få dager.

På midtavsnittet er virksomheten meget stor. Her drives det en alvorlig utmattelseskrig. Russene har initiativet, og de har erobret en del terreng.

På sydfronten er Odessa blitt Svartehavets Tobruk og betyr en konstant trussel mot de tyske forbindelseslinjer. Marskalk Budjenny har innkalt flere reserver og disponerer nu 4-5 mill. mann. England har satt inn en flyavdeling på 150 fly.

London Radio meldte fredag 26 sept. at tyskerne har forlangt 125 000 bulgarere til østfronten. Hvis ikke dette blir gjort, vil Bulgaria bli okkupert. Videre forlanger tyskerne adgang til bulgarske flyplasser. Kong Boris har mot sagt seg kravet.

Tyrkiet er også i brennpunktet. Foreløbig ser det ut til at tyskerne ikke vil komme nogen vei med sine forhandlinger. Von Papen har forgjeves vært flere ganger i Ankara.

.....

Tyskerne har intil kjedsommelighet sagt at tiden arbeider for

dem. Likevel er situasjonen nå blitt så fortvilet at tyskerne har måttet gå til total eksportforbud.

Følgende opplysninger vil vise hvem tiden arbeider for. USA produserte i august 1840 fly. Tallet for sept. ventes å nå 2000. Flyproduksjonen for de nærmeste 12 måneder ventes å komme opp i 30,000 med den tiltagende hurtighet man nå har. --- Siden 1. januar er det bestilt 2831 krigs- og hjelpeskib. Av disse er allerede 4 35 000 tons slagskibferdige: "North Carolina", "South Dakota", "Massachusetts" og "Washington".

De allierte råder idag over: Verdens største sjømakt, verdens største landmakt og verdens største produksjonsland.

Siden sist

Lærer Anders Blickfeldt, S. Sandøy, Hvaler ble avskjediget fra sin lærerstilling i 1939 på grunn av sin moralske vandøl. Han har nå gått inn i NS, har fått tilbake sin lærerstilling og er blitt formann i skolestyret. Blickfeldt er for tiden Hvalers diktator.

En lastebilsjåfør fra Glomfjord ble for kort tid siden overfalt og mishandlet av 5-6 tyske soldater i en vaktstue. Han fikk slått ut samtlige fortenner og brukket flere ribben. Årsaken var at en tysk lastebil ikke greidde å passere ham på en smal vei. Sjåføren var helt uten skyld.

Redaktør Kandahl som ble avskjediget fra Aftenposten er også fratatt sitt hverv som formann i Presseforbundet. Her har Arnt Ris-hovd overtatt. Kandahl har nu reist til London.

En rekke kjentfolk innen skipsrederkretser er nettopp blitt arrestert. Således advokat Dybwad og generalkonsul Tsjudi. Man antar at tyskerne har gjort dette for å øve press slik at norske nybygglinger i Sverige skal komme på tyske hender.

Forleden fikk passasjerene på en av Bygdø-ferjenene overvære noe som sløtt ikke sjeldent i disse tider: En tysk offiser med jern-

korset hoppet til sjøs. Havnepolitiet soknet en time før de fant ham. ---

Under undtagelsestilstanden i Oslo ble en person som ikke stoppet på anrop etter kl. 8, skutt uten nærmere varsel. Det viste seg å være en tysk sivilist

På Flatøya ved Bergen ble det åpnet ild fra luftvern-batteriene. Det var et tysk fly som ved en misforståelse ble beskytt. På grunn av tyskernes manglende dyktighet gikk flyet fri.

I Mosjøen gikk det for en tid siden rykter om at engelske tropper hadde gjort landgang i Bodø og Narvik. De tyske soldatene ble så vettskremte at de sprang til skogs. Imens plyndret befolkningen brakken systematisk. Herligheten ble ikke langvarig. Befolkningen ble hårdt straffet.

"Radioavisen" har intervjuet ordføreren i Bergen. Han forteller at arbeidet skaffer ham mange vanskeligheter. Hans partifeller i valgnemnda hadde f. eks. innstillet ikke valgbare folk til lagrettmenn. --- Det er vanskelig å bygge opp den nye tid med slikt menneskemateriell sukker ordfører Størdahl oppgitt. ---

Bergenserne er solidariske. Etter at rektor ved Kathedralskolen var avsatt, var det ingen som søkte rektorembedet. Myndighetene måtte helt til Hokksund og hente ubetydeligheten lektor Bing.

Førsituasjonen er nå helt fortvilet. Bergens Tidende skriver 11-9 at grunnrasjonen på kullhydrat for er nedsatt fra 150 enheter til 25 for østlandshester. Melkekyr skal ha 20-30% av fjorårets rasjoner, og de var regnet for å være meget knappe. Avlspurker har fått nedsatt kullhydratrasjonene fra 250 enheter til 40 og eggenviterasjonene fra 150 til 7 enheter.

Ved heving av "Prinsesse Ragnhild" er det av sakkynndige godt gjort at den hverken er gått på mine eller truffet av torpedo. Det er tydelig at eksplosjonen er oppstått inne i selve skibet. "Prin-

VET DIE

sesse Ragnhild" har vært lastet med tysk ammunisjon. Dette er mot folkerettslige prinsipper. Tyskerne var svært strenge med Haagerkonvensjonen til England. - at svømmeren Jan Heide har dra en her i Norge i sin tid. Den gangen gjaldt det oss. Nå bryter de disse bestemmelser daglig selv.

Det er tydelig at tyskerne ikke hadde forberedt seg på noget vinterfelttog i øst. Et bedre bevis enn ranet av de norske ullteppe-ene kunne vi ikke ha fått. Vi må være forberedt på at vi i nærmeste fremtid vil få se flere eksemplere på den tyske vernemaktens gangstermetoder.

Tysklands metallmangel er nå blitt så fortvilet at de har begynt samle inn bly, tinn og kobber i Departementskontorene. Denne innsamlingen skal utvides til å gjelde alle offentlige kontorer. Riktignok heter det seg at metallet skal brukes i Norge, men skrivelser var streng konfidensiell. Vi er ikke i tvil om hvor metallet skal gå.

Tyskerne har innrømmet at krigen i eteren er tapt. Radioapparatene er nå inndratt i hele landet. De femten minuttene vi hadde i London Radio var nok til å døyve hele det tyske propagandaapparatet.

Jakttillatelse innehaes nå kun av folk som er medlem av NS. eller har fått en tysk statsborger til å gå god for seg.

Den nevnte sjef for Nationalteatret, Berg-Jæger var innbudt til filmkongress i Italia. Han skulle ha reist med fly fra Fornebu, men dessverre kunne ikke tyskerne stille noe fly til disposisjon. Han skulle så reise med jernbane, men tyskerne fikk ordnet det slik at han ble nektet innreisetillatelse til Italia. Han hadde fått tysk utreisetillatelse fra Norge. Forklaringen på denne episode er at tyskerne ikke vilde at partimedlem Berg-Jæger skulle oppleve i hvilken tilstand de tyske jernbaner befinner seg.

- at svømmeren Jan Heide har dra til England.

- at hans far, passasjersjef ved Fred. Olsen og hans 16 år gamle bror er arrestert som gisler.

- at dokkarbeider Reierstad som ble frifunnet ved standretten, er medlem av NS og har en søn i Hirden

- at sønn til den tyske generalguvernør i Nederland er forsvunnet.

- at den norske film "Gjest Bårdson" er kommet til London.

- at direktøren på Landåsen Turisthotel er arrestert og gjestene sendt hjem fordi de hadde lyttet ulovlig på London.

- at gestaposjefen i Østfold ble skutt under en fest på Larkollen av en tysk matros.

- at Quisling er gift med en russisk jödinne.

- at bensinmangelen nå er blitt så prekær at tysk politi stadig kontrollerer tyske biler i Oslo gater.

- at det var 1,787 tilstede ved kst. Iundes foredrag på Universitetsplassen. Ikke 15,000 som Fritt Folk fortalte.

- at Eberhardt Günther Kern 1-8-41 meldte seg selv, hustru og tre sønner ut av kirken.

- at hvert femte italienske skib som forsøker å seile over Middelhavet blir senket.

- at brittiske sjö- og luftstridskrofter i siste uke har senket flere skib på norskekysten.

- at det i nær fremtid vil bli forbudt å bære vårt norske flagg på jakkeoppslag o. l.